

VOORSTEL

---

zaaknummer: 607665
afdelingsnaam: BenO-Leef- en Vestigingsklimaat
steller: Marlien de Kruijf
telefoonnummer 2452
onderwerp: 2020 Procesvoorstel Kunstwerk Marktpllein

Voorstel

1. Kennis te nemen van het Procesvoorstel Kunstwerk Marktpllein, inclusief bijlagen en observaties vanuit het college zoals gesteld in dit voorstel.
2. Een kunstwerk op het Marktpllein te realiseren volgens de uitgangspunten, zoals beschreven in het Procesvoorstel.
3. Te kiezen voor scenario 2 als voorkeursscenario voor het kunstwerk, met bijbehorende kostenraming.
4. Akkoord te gaan met het proces en de planning, zoals beschreven in het Procesvoorstel.
5. Het college de opdracht te geven om de uitvoering en plaatsing van het kunstwerk te realiseren.

Inleiding

Op 10 juli 2019 nam de gemeenteraad de motie ‘600 bloeiende boekweitkorrels’ aan. In de motie wordt geconstateerd dat het momentum voor een specifiek Dudokmonument op het Marktpllein gepasseerd is, maar ook dat Hilversum in 2024 haar 600-jarige zelfstandigheid kan vieren en deze feestelijke aanleiding kan bekronen met een ‘sprankelend’ en ‘monumentaal’ kunstwerk op het Marktpllein. De gemeenteraad verzocht het college met een procesvoorstel inclusief dekking te komen, gericht op het realiseren van een monumentaal kunstwerk op het Marktpllein, dat bij gelegenheid van de viering van 600 jaar Hilversumse zelfstandigheid onthuld kan worden.

Het college heeft bureau QKunst gevraagd te ondersteunen bij het formuleren van het procesvoorstel. Het proces moet leiden tot een kunstwerk dat nationaal onderscheidend, kwalitatief hoogstaand en duurzaam is en dat gebruikmaakt van de bestaande infrastructuur op het Marktpllein. Daarnaast leeft de wens burgers te laten participeren in het proces en jongeren c.q. burgers van de toekomst een rol te geven bij de totstandkoming. Verder is gevraagd in het proces twee of drie scenario’s op te nemen.

Observaties college

Aan de gemeenteraad wordt gevraagd om een besluit te nemen over de uitgangspunten, de scenario's en de bijbehorende kostenramingen voor het kunstwerk. Het college heeft met dit voorstel voldaan aan de wens van de gemeenteraad, zoals die in de motie is uitgesproken. Het college wil de gemeenteraad meegeven dat zij van mening is dat als er gekozen wordt voor een kunstwerk, dit werk van onomstotelijke kwaliteit moet zijn in vergelijking tot bekende kunstwerken in de openbare ruimte in Nederland. Kwaliteit kost relatief veel geld, hetgeen gezien de meerjarenbegroting van de gemeente niet voor het oprapen ligt. Daarom wil het college de gemeenteraad meegeven dat zij niet overtuigd is van de noodzaak om een kunstwerk te realiseren voor het 600-jarig bestaan van Hilversum. Bovendien is het college niet overtuigd van de door de gemeenteraad uitgesproken voorkeur voor het Marktpllein als locatie voor het kunstwerk. Tegelijkertijd is het de gemeenteraad die deze afwegingen moet maken. Daarom legt het college u een procesvoorstel voor waarmee een heldere afweging kan worden gemaakt. Daarmee is de motie M19/85 afgedaan.

Uitgangspunten

De gemeenteraad heeft het college verzocht om met een procesvoorstel te komen, gericht op het realiseren van een monumentaal kunstwerk op het Marktpllein, dat bij gelegenheid van de viering van 600 jaar Hilversumse zelfstandigheid in 2024 onthuld kan worden.

De wens om een nationaal onderscheidend, sprankelend en monumentaal, kwalitatief hoogstaand en duurzaam kunstwerk te realiseren vraagt om een goede en krachtige sculptuur. Een actuele toevoeging aan de beeldencollectie in de Hilversumse openbare ruimte, wederzijds versterkend met het Marktpllein en een verrijking voor de (be)leefbaarheid van het plein en van de stad.

Op het intensief gebruikte plein zal ruimte geclaimd moeten worden voor kunst. Een plek ergens centraal op het plein is een goede locatie voor een beeld dat een groot gebaar maakt. Wanneer het beeld op de al aangelegde fundering moet komen, midden in de ellips, moet het zich kunnen losmaken van de spuwvers, bijvoorbeeld met een hoge sokkel. Andere, decentrale locaties op het plein zijn denkbaar voor een sculptuur die niet hoeft te concurreren met ruimte en spuwvers, en die op een bescheidener schaal spraakmakend kan zijn.

600 jaar Hilversumse zelfstandigheid is een inspiratiebron breder en rijker dan Hilversum Mediastad of Tuinstad. De kans op verrassende ontwerpen is het grootst als de kunstenaars vrij kunnen reageren op deze aanleiding en als het werk toekomstgericht is. Zo voegt het werk een nieuwe betekenislaag toe aan het plein, aan de stad en aan de beeldencollectie. Voor huidige én toekomstige inwoners. En op die manier zijn de uitgangspunten nadrukkelijk anders dan bij het monument voor Dudok, dat een heel gerichte opdracht was die ook tot een toegepast werk kon leiden.

Een goede (voor)selectie van kunstenaars is cruciaal om te komen tot een kwalitatief hoogwaardig kunstwerk. Daarbij is het goed gebruik om het artistiek-inhoudelijke en politieke proces te scheiden. Enerzijds door een professionele begeleider te betrekken en hem/haar te verzoeken een voorselectie van kunstenaars te laten maken, waarmee de onafhankelijkheid is geborgd. De voorselectie wordt gemaakt in samenspraak met Museum Hilversum en omvat een ruime diversiteit in achtergrond, discipline, beeldtaal en werkwijze. Anderzijds stellen we voor de Cultuurraad Hilversum te betrekken en hen het advies richting het college te laten opstellen.

De Hilversummer wordt op drie verschillende manieren betrokken. Via een gebruikersgroep van zo'n 8 tot 10 vertegenwoordigers van direct betrokken omwonenden en ondernemers, die input leveren op het gebruik van het plein. Via een klankbordgroep van circa 7 Hilversummers, samen te stellen via een open sollicitatieprocedure waarvoor creatieve makers en jongeren nadrukkelijk worden uitgenodigd. De groep legt atelierbezoeken af op basis van de voorselectie, woont de presentatie van schetsontwerpen bij en is betrokken bij het advies dat de Cultuurraad formuleert. Via de media worden tot slot alle inwoners meegenomen, ofwel via de website van de gemeente (scenario 1), ofwel via een media informatiecampagne (scenario 2).

Op en rond het Marktpllein worden geen grote inrichtingsveranderingen verwacht. Door in te zetten op een inhoudelijk kwalitatief hoogwaardig en duurzaam werk is een lange levensduur te verwachten, rond de 20 of 25 jaar. Het verlengen of opnieuw maken van afspraken na een eerste termijn is altijd mogelijk.

Kijkend naar de samenhang van locatie, budget, levensduur, de wens om een beeld te realiseren dat nationaal onderscheidend is én de kansen op het gebied van fondsenwerving, dan zijn er drie scenario's te onderscheiden:

- Scenario 1: De realisatie van een spraakmakend kunstwerk op een decentrale pleinlocatie, voor een kunstbudget van € 200.000,-, vanuit de gemeente beschikbaar gesteld;
- Scenario 2: De realisatie van een spraakmakend kunstwerk als centrepiece op het plein, voor een kunstbudget van € 400.000,-, waarvan € 150.000,- te betrekken via fondsenwerving (bijvoorbeeld via het Mondriaan Fonds en het BPD Cultuurfonds);
- Scenario 3: De realisatie van een spectaculair kunstwerk van internationale allure, als centrepiece op het plein, voor een nader te definiëren budget, gefinancierd door gemeente, fondsen en bedrijfsleven.

Naast de lasten voor de kunst is ongeveer € 45.000,- tot € 60.000,- nodig voor het proces en de communicatie en een nader te bepalen jaarlast voor onderhoud en verzekering. Deze lasten zijn nog niet in de (meerjaren)begroting opgenomen.

Advies

Zowel het college als QKunst adviseren u om te kiezen voor scenario 2. Dit scenario is zowel ambitieus als haalbaar. Het voldoet aan de wens om een werk te realiseren dat nationaal onderscheidend, kwalitatief hoogstaand en duurzaam is. Ook voldoet het aan de wens om een sculptuur te realiseren als visueel ankerpunt, centraal op het plein.

Financiën

Aan de gemeenteraad wordt een besluit gevraagd over de drie scenario's en de bijbehorende kostenramingen. Naast de lasten voor de kunst is ongeveer € 45.000,- tot € 60.000,- nodig voor het proces en de communicatie.

De lasten voor de kunst kunnen worden beschouwd als investeringskrediet. Voor de verschillende scenario's gelden onderstaande jaarlijkse gemiddelde kapitaallasten.

Scenario	Gemeentelijke investering	Jaarlijkse gemiddelde kapitaallasten
1	€ 200.000,-	€ 8.112,-
2	€ 250.000,-	€ 10.140,-
3	Nader te bepalen	Nader te bepalen

Voor scenario 2 en 3 zijn de lasten (mede) afhankelijk van de resultaten van de fondsenwerving. Voor scenario 3 geldt daarnaast dat de lasten afhangen van het uiteindelijke ontwerp en de bijdragen van derden (bijvoorbeeld het bedrijfsleven).

Naast de lasten voor de kunst en de kosten voor proces en communicatie, is het van belang rekening te houden met een jaarlast voor onderhoud en verzekering. Vanwege de locatie van het kunstwerk en het gebruik van het plein is er relatief hoog risico op beschadiging en slijtage. Daarom moet naar schatting € 1.000,- per jaar worden gereserveerd voor het onderhoud. Om dezelfde redenen is het zinvol en nuttig om ofwel een verzekering af te sluiten, ofwel het onderhoudsbudget van de gemeente dusdanig te verhogen dat risico's kunnen worden gedekt. De kosten daarvan kunnen pas worden bepaald als het definitieve ontwerp gereed is.

Alle hierboven genoemde kosten zijn additionele kosten. Deze lasten zijn nog niet in de (meerjaren)begroting opgenomen. Gelet op de planning kan de integrale afweging over deze additionele kosten niet bij de Kadernota 2021 plaatsvinden. Er wordt voorgesteld om deze afweging te maken bij de Begroting 2021.

In Bijlage 3 2020-02 Addendum 2 Begroting staan alle kostenramingen per scenario uitgewerkt.

Uitvoering

De uitvoering staat beschreven in Bijlage 1 2020-02 Procesvoorstel Kunstwerk Marktpllein. Daarin staat iedere fase van de realisatie van het kunstwerk beschreven: de voorbereidingen, de opdrachtformuleringen, de schetsontwerpen, de fondsenwerving, het definitieve ontwerp en de uiteindelijke realisatie. In Bijlage 4 2020-02 Addendum 3 Planning is de uitvoering bovendien uitgewerkt in een meerjarige planning.

Burgemeester en wethouders van Hilversum,
de gemeentesecretaris, de burgemeester,

D. Emmer

P.I. Broertjes

Bijlagen

1. 2020-02 Procesvoorstel Kunstwerk Marktpluin
2. 2020-02 Addendum 1 Voorbeelden
3. 2020-02 Addendum 2 Begroting
4. 2020-02 Addendum 3 Planning